

Amsterdam University of Applied Sciences

Toegankelijkheid

van Bussel, G.J.

Published in:

IP: Vakblad voor Informatieprofessionals

[Link to publication](#)

Creative Commons License (see <https://creativecommons.org/use-remix/cc-licenses/>):
Unspecified

Citation for published version (APA):

van Bussel, G. J. (2015). Toegankelijkheid. *IP: Vakblad voor Informatieprofessionals*, (9), 38.
<https://informatieprofessional.nl/2015/12/column-toegankelijk/>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <http://www.hva.nl/bibliotheek/contact/contactformulier/contact.html>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Geert-Jan van Bussel

COLUMN

Toegankelijk

Volgens McKinsey besteedde iedere werknemer in 2013 gemiddeld 9,5 uur per week aan het zoeken en verzamelen van informatie, ongeacht de informatietechnologie die wordt gebruikt. Op iedere vijf personeelsleden is er dus één die alleen bezig is met zoeken naar informatie. Het wijst op de grootste uitdaging van de 'information age': het toegankelijk houden van een steeds grotere hoeveelheid informatie.

Dat is ingewikkeld. Vooral omdat toegankelijkheid moet worden gerealiseerd ongeacht vorm, plaats, taal, technologie, handicap of capaciteiten.

Vijf voorwaarden moeten worden ingevuld.

Allereerst is er de (informatie-infrastructuur) voorwaarde van *vindbaarheid*. Waar is de informatie? Op welke webpagina staat het, in welke map of database 'zit' het? Welke (analoge of digitale) repository bevat de informatie? Hoe is het ontsloten? Welke zoekmachine is het meest geschikt?

Als een gebruiker weet waar de gezochte informatie is, komt de tweede voorwaarde in het spel: *beschikbaarheid*. Weten waar de informatie is, wil nog niet zeggen dat die informatie ook beschikbaar is. Pay-walls of handicaps kunnen de beschikbaarheid verhinderen, er kunnen embargo's, wetten of vertrouwelijkheden zijn, de technologie is niet (meer) aanwezig om de media te lezen waarop de informatie is vastgelegd.

Is de informatie vindbaar en beschikbaar, dan kan de derde voorwaarde gerealiseerd worden: *toegankelijkheid*. Dit betekent dat de informatie gezien kan

'De gebruiker moet kunnen achterhalen in welke context de informatie ontstaan en beheerd is'

Geert-Jan van Bussel is ondernemer en lector Digital Archiving & Compliance bij de Hogeschool van Amsterdam

worden, gevoeld, gehoord, geroken en/of geproefd, ongeacht handicaps van de gebruikers. De gebruiker heeft mogelijkheden om die informatie te 'lezen' en te gebruiken, mits 'assistive technologies' beschikbaar zijn om gebruikers te laten zien, voelen, horen, ruiken of proeven.

Vindbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid zijn nutteloos als

de informatie niet wordt begrepen. De vierde voorwaarde is *begrijpelijkheid*. Als het gesteld is in een taal die de gebruiker niet beheerst (Chinees?), of in moeilijk jargon ('legalese?'), of in een moeilijk leesbaar schrift ('paleografie?'), of... iets begrijpen vergt hulpmiddelen (vertaalssoftware en dergelijke), maar vooral kennis en vaardigheden bij de gebruiker. 'Information literacy', dus.

De vijfde voorwaarde van toegankelijkheid is *contextualiteit*. De gebruiker moet kunnen achterhalen in welke context de informatie ontstaan en beheerd is, zodat de betrouwbaarheid van die informatie bepaald kan worden. Het kunnen interpreteren van de contextualiteit geeft de gebruiker de mogelijkheid de omstandigheden waarin de informatie ontstaan, bewerkt, gebruikt en beheerd is te reconstrueren en de oorspronkelijke informatiewaarde te bepalen. Deze vijfde voorwaarde is het meest complex, omdat context slechts beperkt kan worden vastgelegd in metadata. Gebruikers van informatie zijn afhankelijk van de beschrijvende capaciteiten van de oorspronkelijke gebruikers en beheerders. In de meeste organisaties gaat het al fout met de vindbaarheid.

Anders kostte het zoeken naar informatie niet zo veel tijd... <